

Welkom

Rechtspraak Pensioen en scheiding – 9 november 2023 – deel 1

Mr. Wim P.M. Thijssen

Advocaat bij Pensioenadvocaten.nl en verbonden aan het VU
Expertisecentrum Pensioenrecht

Deel 1:

1. Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 28 juni 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:6260
2. Rechtbank Midden-Nederland 2 november 2022, ECLI:NL:RBMNE:2022:4641
3. Rechtbank Noord-Holland 19 december 2022, ECLI:NL:RBNHO:2022:11364
4. Rechtbank Overijssel 21 december 2022, ECLI:NL:RBOVE:2022:4020
5. Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 10 januari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:172
6. Gerechtshof Den Haag 11 januari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:11
7. Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 17 januari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:352
8. Rechtbank Noord-Holland 17 februari 2023, ECLI:NL:RBNHO:2023:1233

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 28 juni 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:6260 (bevoegdheid)

- Man Nederlands/Vrouw Duits
- Huwelijkse voorwaarden
- Huwelijk in Duitsland
- Verzoek tot pensioenverevening als nevenvoorziening
- Pensioenverevening niet bestreken door verdragsrechtelijke of communautaire bevoegdheidsregeling
- Nederlandse rechter bevoegd (art. 4, lid 3 Rv.)

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 28 juni 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:6260 (heropening debat)

- Mondelinge behandeling
- Wraking; afgewezen
- Mondelinge behandeling
- Verzoek heropening debat/nieuwe feiten en bedrog
- Geen schending waarheidsplicht (art. 21 Rv.)
- Geen reden voor eiszijziging vanwege schending goede procesorde (art. 283 Rv. c.q. art. 130 Rv.)

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 28 juni 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:6260 (stopzetten pensioenopbouw)

- DGA heeft voor staken toekomstige pensioenopbouw geen instemming van zijn partner nodig
- Art. 8c PSW betref uitsluitend reeds opgebouwd partnerpensioen
- Art. 8c PSW analoog van toepassing op grond van Regeling van voorwaarden voor pensioentoezeggingen aan direct- en indirect-grotaandeelhouders
- Vergelijk art. 20 Pensioenwet en art. 3a, lid 6 WVPS

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 28 juni 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:6260 (externe uitvoering bijzonder partnerpensioen)

- Bijzonder partnerpensioen nog niet extern uitgevoerd
- Verzoek tot schadevergoeding afgewezen omdat nog geen sprake is van schade
- In kader van nevenvoorziening in verzoekschriftprocedure geen plaats voor verzoek tot schadevergoeding op grond van bestuurdersaansprakelijkheid

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 28 juni 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:6260 (pensioenverevening)

- Pensioenverevening beperkt tot tijdens het huwelijk opgebouwd ouderdomspensioen
- Bij aangaan pensioenovereenkomst tijdens huwelijk waarbij over vóórhuwelijkse dienstjaren alsnog pensioen wordt toegekend blijft pensioenverevening beperkt tot het aan de huwelijkse periode toe te rekenen ouderdomspensioen

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 28 juni 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:6260 (externe onderbrenging bijzonder partnerpensioen)

- Huwelijkse voorwaarden hielden in dat verdeling pas zou worden uitgevoerd als een pensioen onvoorwaardelijk zou worden (uitgelegd als tot uitkering zou komen)
- DGA voldeed inmiddels de uit pensioenverevening verschuldigde bedragen
- Daarom geen veroordeling tot externe onderbrenging bijzonder partnerpensioen omdat dit pensioen nog niet was ingegaan

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 28 juni 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:6260 (deskundigenrapport)

- Als een deskundigenrapport afwijkt van het standpunt van een partijdeskundige, is de rechter bevoegd de benoemde deskundige te volgen als de rechter de motivering van het deskundigenrapport overtuigend vindt
- De rechter dient wel te motiveren waarom hij bezwaren van een partij tegen het deskundigenrapport verwerpt
- In casu deskundigenrapport gevolgd

Rechtbank Midden-Nederland 2 november 2022, ECLI:NL:RBMNE:2022:4641 (inleiding)

- Pensioenpremie ten laste van draagkracht voor betaling kinderalimentatie?
- Alimentatienormen:
 - Wettelijk verplichte pensioenpremie
 - Contractueel verplichte pensioenpremie
 - Niet contractueel verplichte pensioenpremie - redelijkheidstoets

Rechtbank Midden-Nederland 2 november 2022, ECLI:NL:RBMNE:2022:4641 (oordeel)

- Kinderalimentatie
- Bepaling draagkracht vrouw/ondernemer/ZZP
- Rechtbank neemt niet contractueel verplichte pensioenpremie als last in aanmerking
- Pensioenvoorziening en arbeidsongeschiktheidsvoorziening redelijk

Rechtbank Noord-Holland 19 december 2022, ECLI:NL:RBNHO:2022:11364

- Pensioenpremie ten laste van draagkracht voor betaling partneralimentatie?
- Alimentatienormen:
 - Wettelijk verplichte pensioenpremie
 - Contractueel verplichte pensioenpremie
 - Niet contractueel verplichte pensioenpremie - redelijkheidstoets

Rechtbank Noord-Holland 19 december 2022, ECLI:NL:RBNHO:2022:11364

Feiten:

- Alimentatieplichtige man is ondernemer/eenmanszaak
- Betaalt premie in een Broodfonds voor uitkering bij arbeidsongeschiktheid
- Woonde met ex in huis dat in eigendom werd gehouden
- Woont na scheiding met nieuwe partner in huurhuis (ex woont in echtelijke woning, haar nieuwe partner verblijft daar maar heeft ook eigen koopwoning)
- Alimentatieplichtige wenst premie voor arbeidsongeschiktheidsuitkering te verhogen en wenst pensioenpremie te gaan voldoen ten laste van de draagkracht voor betaling partneralimentatie

Rechtbank Noord-Holland 19 december 2022, ECLI:NL:RBNHO:2022:11364

- Premie die reeds werd betaald aan Broodfonds komt ten laste van de draagkracht voor betaling partneralimentatie
- De gewenste hogere premie en de gewenste premie voor pensioenopbouw niet
- Werd in het verleden niet voldaan
- Wordt nog niet feitelijk voldaan
- Geen bewijs dat deze daadwerkelijk zal worden voldaan

Rechtbank Overijssel 21 december 2022, ECLI:NL:RBOVE:2022:4020

Feiten:

- Vordering tot pensioenverevening met terugwerkende kracht ingesteld door bewindvoerder voor onderbewindgestelde tegen vereveningsplichtige
- Niet tijdig mededelingsformulier ingediend bij het pensioenfonds van de vereveningsplichtige
- Vereveningsplichtige doet beroep op rechtsverwerking

Rechtbank Overijssel 21 december 2022, ECLI:NL:RBOVE:2022:4020

Rechtsverwerking:

- Enkel tijdsverloop onvoldoende
- Bijzondere omstandigheden
- OF gerechtvaardigd vertrouwen dat pensioenverevening niet zou worden gevorderd
- OF onredelijke benadeling als pensioenverevening alsnog zou worden toegewezen

Rechtbank Overijssel 21 december 2022, ECLI:NL:RBOVE:2022:4020

Vereveningsplichtige doet beroep op bijzondere omstandigheden:

- Hij nam de gezamenlijke woonlasten echtelijke woning op zich
- Hij droeg de lasten voor noodzakelijk onderhoud om de woning verkoop klaar te maken
- Zijn beëindigingsvergoeding werd aangewend voor aflossing gemeenschappelijke schulden
- Na verkoop van de woning loste hij de gezamenlijke restschuld af
- De onderbewindgestelde werd bijgestaan door een advocaat en vorderde nimmer pensioenverevening
- Hij gaf de onderbewindgestelde een vrijwaring jegens derden voor gemeenschappelijke schulden
- Er gold een algemene finale kwijting

Rechtbank Overijssel 21 december 2022, ECLI:NL:RBOVE:2022:4020

Vereveningsplichtige doet beroep op
onredelijke benadeling:

- Betreft pensioenverevening met 3 jaar terugwerkende kracht
- Hij had het pensioen nodig voor eigen levensonderhoud

Rechtbank Overijssel 21 december 2022, ECLI:NL:RBOVE:2022:4020

Beroep op rechtsverwerking afgewezen:

- De finale kwijting zag niet uitdrukkelijk op pensioenverevening
- Pensioenverevening volgt uit de WVPS en is geen onderdeel van de verdeling (pensioen valt niet in een gemeenschap; art. 1:94, lid 2 BW)
- Voor afstand van pensioenverevening is een schriftelijke overeenkomst met het oog op de scheiding noodzakelijk als deze niet is uitgesloten bij huwelijkse voorwaarden

Rechtbank Overijssel 21 december 2022, ECLI:NL:RBOVE:2022:4020

Beroep op rechtsverwerking afgewezen:

- Vereveningsplichtige had bij zijn pensioenfonds navraag gedaan over de gevolgen van de scheiding van zijn pensioen en was op de hoogte
- Hij had de vereveningsgerechtigde moeten informeren

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 10 januari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:172

Feiten:

- Echtscheiding in 1990
- Verwarring tussen partijen over toepasselijkheid pensioenverrekening of pensioenverevening
- Partijen komen naar analogie met de WVPS pensioenverevening overeen en vullen mededelingsformulier in met machtiging voor ABP voor de verdeling
- ABP voert de regeling uit

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 10 januari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:172

- Art. 64, lid 2 Pensioenwet
“Een volmacht tot invordering van uitkeringen uit hoofde van een pensioenrecht, onder welke vorm of welke benaming ook verleend, is steeds herroepelijk”
- Werkt tegen ABP, rechtsverhouding ex-partner wordt bepaald door de overeenkomst

**Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 10 januari 2023,
ECLI:NL:GHARL:2023:172**

De man laat de betalingen staken

- Primair:
 - Duurovereenkomst voor onbepaalde tijd zonder opzegmogelijkheid
 - Deze is opzegbaar
- Subsidiair:
 - Beroep op onaanvaardbaarheidsleerstuk (art. 6:248, lid 2 BW) en onvoorziene omstandigheden (art. 6:258 BW)

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 10 januari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:172

Hof (opzegbaarheid):

- Overeenkomst eindigt bij het overlijden van één van de partijen
- Overlijdensdatum staat niet vast
- Desondanks is sprake van een overeenkomst voor bepaalde tijd
- Niet opzegbaar

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 10 januari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:172

Argumenten man (onvoorziene omstandigheden):

- Nieuwe partner verzette zich tegen de pensioenbetalingen
- Man verlaten door nieuwe partner
- Ze runden veehouderij in Frankrijk, die moest de man verkopen
- Grote schuld
- Noodzakelijke terugkeer naar Nederland
- Sober leven
- Vrouw vermogend

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 10 januari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:172

Hof verwerpt de argumenten:

- Man had zich goed laten informeren over de overeenkomst met zijn eerste ex-partner
- Man had er toen al rekening mee moeten houden dat hij zijn veehouderij in de toekomst zou moeten staken
- Man had zijn sobere inkomenspositie niet voldoende aangetoond

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 10 januari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:172

Argumenten man (wilsgebreken; misbruik van recht en dwaling):

- Overeenkomst aangegaan onder druk
- Man werd gemanipuleerd door zijn ex-partner
- Omgang met kinderen werd belemmerd

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 10 januari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:172

Hof verwerpt de argumenten:

- Geen reden om aan te nemen dat de emotionele aspecten rond de echtscheiding de zakelijke afwikkeling hebben beïnvloed
- De man ging de overeenkomst zelf aan na zich te hebben laten voorlichten

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 10 januari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:172

- Man betwist recht op indexatie van de betalingen aan de vrouw volgens ABP
- Afgewezen wegens gebrek aan onderbouwing

Gerechtshof Den Haag 11 januari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:11

Behoeftte aan partneralimentatie

- Post pensioenpremie
- Hof houdt daarmee geen rekening:
 - Pensioen van de ex-partner wordt verevend
 - Alimentatiegerechtigde bouwt zelf pensioen op

Gerechtshof Den Haag 11 januari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:11

Draagkracht voor betaling partneralimentatie:

- Alimentatieplichtige is DGA
- Via BV lid van een coöperatie van medisch specialisten van een ziekenhuis
- DGA-salaris wordt opgenomen en staat niet ter discussie
- Dividendcapaciteit staat ter discussie

Gerechtshof Den Haag 11 januari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:11

Draagkracht voor betaling partneralimentatie:

- DGA wenst rekening te houden met reservering voor pensioen
- Pensioen van SPMS onvoldoende om bestaande welstand na pensionering te kunnen continueren

Gerechtshof Den Haag 11 januari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:11

Alimentatienormen:

- SPMS-pensioenpremie is wettelijk verplichte pensioenpremie, deze stond niet ter discussie
- Premie voor arbeidsongeschiktheidsverzekering werd voldaan en voortzetting van de verzekering stond niet ter discussie
- Extra pensioenpremie is niet-contractueel verplichte pensioenpremie en stond ter discussie

Gerechtshof Den Haag 11 januari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:11

Hof:

- De BV had 1 personeelslid, de DGA
- De BV hoefde niet over reserves te beschikken zodat alle reserves op grond van art. 2:216 BW als dividend konden worden uitgekeerd
- Extra pensioen was privé kwestie, de premie komt niet ten laste van de draagkracht

Gerechtshof Den Haag 11 januari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:11

Hof:

- De dividendcapaciteit voor de berekening van de draagkracht ziet op toekomstige dividendcapaciteit
- Bij de verdeling/bepaling waarde aandelen rekening houden met opgebouwde ongebonden reserves omdat die niet voor betaling van alimentatie hoeven te worden aangewend

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 17 januari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:352

Feiten:

- BV met pensioen in eigen beheer en rekening-courantschuld
- Inspecteur:
 - Pensioen feitelijk afgekocht
 - Aanslag ter grootte marktwaarde pensioen in eigen beheer en aanslag revisierente

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 17 januari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:352

Hof:

- Pensioen niet feitelijk afgekocht
- Rekening-courantschuld zou gezien de hoogte van het pensioen (grotendeels) uit de netto-uitkeringen kunnen worden afgelost, eventueel aangevuld met aflossing uit andere inkomsten of vermogen

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 17 januari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:352

Relevantie voor de familierechtpraktijk:

- Dividendcapaciteit relevant voor bepaling draagkracht voor betaling alimentatie
- Pensioen in eigen beheer waarderen op marktwaarde voor het bepalen van de dividendcapaciteit (pensioenuitkeringstest; art. 2:216 BW)
- Deze uitspraak zet deur wagenwijd open voor het in aanmerking nemen van leencapaciteit voor betaling alimentatie (vgl. EB 2018/5 en 14 en EB 2022/22)

Rechtbank Noord-Holland 17 februari 2023, ECLI:NL:RBNHO:2023:1233

Huwelijkse voorwaarden:

- Opgemaakt vóór inwerkingtreding WVPS per 1 mei 1995
- Verevening en verrekening pensioenrechten uitgesloten

**Rechtbank Noord-Holland 17 februari 2023,
ECLI:NL:RBNHO:2023:1233**

Let op art. 11 WVPS:

“Indien de echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden gemaakt voor de inwerkingtreding van deze wet algehele gemeenschap van goederen tussen hen hebben uitgesloten of beperkt, vindt verevening van pensioenrechten als bedoeld in deze wet plaats, tenzij de echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden of bij een bij geschrift gesloten overeenkomst met het oog op de scheiding uitdrukkelijk anders hebben bepaald.”

Rechtbank Noord-Holland 17 februari 2023, ECLI:NL:RBNHO:2023:1233

Vereveningsplichtige:

- De bepaling in de huwelijkse voorwaarden pleegde in het zicht van invoering van de WVPS zo te worden geredigeerd
- Doel was te voorkomen dat bij echtscheiding vóór 1 mei 1995 recht op pensioenverrekening zou bestaan
- Doel was om te voorkomen dat bij echtscheiding vanaf 1 mei 1995 recht op pensioenverevening zou bestaan

**Rechtbank Noord-Holland 17 februari 2023,
ECLI:NL:RBNHO:2023:1233**

Vereveningsgerechtigde:

- Uitsluiting van pensioenverevening was niet bedoeld
- De bedoeling was partijen in een financieel gelijkwaardige positie te brengen

Rechtbank Noord-Holland 17 februari 2023, ECLI:NL:RBNHO:2023:1233

Rechtbank:

- Art. 11 WVPS regelt dat pensioenverevening slechts is uitgesloten als dat expliciet wordt overeengekomen
- Niet noodzakelijk is dat de term pensioenverevening uitdrukkelijk wordt gehanteerd (HR 19 november 2010, ECLI:NL:HR:2010:BN7893)

Rechtbank Noord-Holland 17 februari 2023, ECLI:NL:RBNHO:2023:1233

Rechtbank:

- Bepaling in huwelijkse voorwaarden zag niet op echtscheiding maar op verrekening volgens het periodiek verrekenbeding dat gold staande huwelijk
- Verrekening van opeisbaar geworden pensioentermijn of de waarde van toekomstige pensioentermijnen was uitgesloten
- Pensioenverevening was niet uitgesloten

Dank voor uw aandacht

Vergeet u niet de toetsvragen
te beantwoorden